

Andrzej Kempisty

Żerniki Górne, pow. Busko

Informator Archeologiczny : badania 2, 94-96

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nicy, wypełnionego osyętymi przepalonymi kośćmi. W jednej popielnicy wśród kości odkryto brązowy grocik strzały. Ceramika grobów popielnicowych reprezentowana jest przez typowe formy wczesnej fazy kultury łużyckiej, charakterystyczne głównie dla terenów Polski środkowej t.j. naczynia esowate wygładzone i schropowane oraz wazy zdobione ornamentem szóbkowym.

Drugą grupę obiektów stanowiły groby jamowe. Przeważnie były to niewielkie skupienia gęsto zbitej masy kostnej, zalegające bezpośrednio w czystym piasku wydmy. W kilku grobach tego typu wykryto drobne fragmenty ceramiki.

Ponadto odsłonięto 3 duże, owalne skupiska przepalonych kości ludzkich o wymiarach ok. 120 cm x 60 cm i miąższości od 5 cm do ok. 35 cm. Skupiska te składały się z grubych warstw czystych fragmentów kostnych różnej wielkości. Największy tego typu obiekt zawierał ponad 9 kg materiału kostnego. Wśród kości jednego ze skupisk odkryto dwa przedmioty brązowe: spiralkę z cienkiego drutu owalnego oraz silnie zniszczony mały guziczek z uskiem.

Z dotychczasowych badań wynika, że znaczna część omentaryska uległa już całkowitemu zniszczeniu na skutek wybierania piasku przez miejscowych mieszkańców. W sesonie wykopaliskowym 1969 planuje się kontynuację prac terenowych na tym stanowisku.

ŻERNIKI GÓRNE, pow. Busko

**Zakład Badań Polskiego
Średniowiecza Uniwersytetu
Warszawskiego i Politechniki
Warszawskiej**

Badania prowadził dr Andrzej Kempisty. Finansował Zakład

Badania Polskiego Średniowiecza. Otwarte seson badań /ostatni/. Cmentarsyska z III okresu neolitu /kultura ceramiki sznurowej/ i z epoki brązu /kultury: mierszanowicka i trzcinińska/.

W roku 1968, w rezultacie otwartej kampanii wykopaliskowej, zakończono badania stanowiska Kopic. Ustalono, że kopiec wzniesiony został w II okresie epoki brązu przez ludność kultury trzcinińskiej. Pod jego nasypem odkryto 11 grobów oraz - w nasypie - setki skorup i naczyń glinianych. Wszystkie groby tej kultury były zbiorowe, złożone ze szczątków 3-22 osobników. Oszaść grobów była słabo wyposażona, kilka zaś bardzo bogato i to zarówno w ceramikę, jak i ozdoby z brązu, bursztynu, kości i szkła.

Kopiec kultury trzcinińskiej wzniesiony został na terenie wcześniejszych płaskich cmentarzy kultury ceramiki sznurowej i kultury mierszanowickiej. Zasięg cmentarzy tych dwóch ostatnich kultur był znacznie większy od podstawy kopca kultury trzcinińskiej, zwłaszcza w kierunku wschodnim. Ta partia obiektu nie została całkowicie przebadana i nie wiadomo dokładnie jak daleko się rozciąga.

Groby kultury ceramiki sznurowej wystąpiły w dwóch odmianach: jamowej i niszowej. Groby fasy Chłopice-Vesela były głównie jamowe, a kultury mierszanowickiej wyłącznie jamowe. Stwierdzono wyraźne różnice w orientacji grobów oraz w pozycji szkieletów należących do kultury ceramiki sznurowej i do kultury mierszanowickiej. Pierwsze były silnie skruszone i złożone głównie na osi N-S, oszeto w niszach, bądź jamach kształtu owalnego i kolistego, drugie zaś odznaczały się słabą kontrak-

cją i złożone były zawsze w jamach kształtu prostokątnego z osią dłuższą zgodną z kierunkiem W-E.

W wyposażeniu różnice także bywają dość znaczne. Wyroby metalowe /miedziane i złote/ spotykamy tylko w grobach niezowych i grobach kultury miersanowiokiej. W grobach wszystkich kultur, z wyjątkiem miersanowickiej, znaleziono bogaty asortyment wyrobów ceramicznych, który - w powiązaniu z licznymi układami stratygraficznymi - pozwala scharakteryzować rozwój wewnętrzny tych kultur i pogłębić oraz uściślić ich periodyzację.

W Żernikach Górnych odkryto łącznie 115 grobów oraz 20 jam rozmaitej chronologii i funkcji. Wydobyte materiały są bardzo bogate.